

Sygn.akt III AUa 1320/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Jolanta Kazberuk

Sędziowie: SO del. Piotr Prusinowski (spr.)

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2013 r. w B.

sprawy z odwołania A. I.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot składek

na skutek apelacji wnioskodawcy A. I.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 września 2012 r. sygn. akt V U 852/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1320/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 maja 2012 roku Prezes KRUS odmówił A. I. zwrotu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za I i II kwartał 2009 roku.

A. I. zaskarżył powyższą decyzję wskazując, że składki zostały pobrane nienależnie. Wniósł o uchylenie decyzji i zasądzenie zwrotu pobranych składek za I i II kwartał 2009 roku wraz z ustawowymi odsetkami. W uzasadnieniu odwołania wskazywał, że to on, a nie A. S., opłacił przedmiotowe składki, zatem zwrot przysługuje jemu.

W odpowiedzi na odwołanie KRUS wniósł o odrzucenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 25 września 2012 r. oddalił odwołanie A. I. . Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd ten ustalił, że decyzją z dnia 4 lipca 2005 roku A. I. z mocy ustawy został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników od 1 lutego 2005 roku, jako domownik w gospodarstwie rolnym A. i. W. S., którzy z tego powodu zobowiązani byli do opłacania składek za wnioskodawcę. Decyzją z dnia 1 czerwca 2009 roku, wykonując wyrok Sądu z 1 kwietnia 2009 roku, Prezes KRUS przyznał wnioskodawcy rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy od dnia 15 października 2008 roku do dnia 31 października 2010 roku. Decyzją z dnia 12 czerwca 2009 roku stwierdzono ustanie ubezpieczenia wnioskodawcy od dnia 1 lipca 2009 roku, a decyzją z dnia 2

lipca 2009 roku KRUS stwierdził nadpłatę składek na koncie A. S. w kwocie 293 zł, powstałą w związku z wyłączeniem wnioskodawcy z ubezpieczenia społecznego rolników. W dniu 7 lipca 2009 roku A. S. wniosła o zwrot składek za 4 kwartały (od 15 października 2008 roku do 30 września 2009 roku) w kwocie 1124 zł. Zaskarżyła też decyzję KRUS z dnia 2 lipca 2009 roku. Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 12 października 2009 roku, wydanym w sprawie sygn. VU 1489/09 odwołanie oddalił. A. S. zaskarżyła to orzeczenie, jednak wyrokiem z dnia 20 stycznia 2010 roku Sąd Apelacyjny w Białymstoku apelację oddalił.

Sąd I instancji zauważył, że wyrokiem z dnia 11 grudnia 2008 roku, wydanym w sprawie sygn. VU 1623/08 Sąd Okręgowy w Białymstoku przyznał A. I. rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy od 15 października 2008 roku na okres 2 lat. Sąd Apelacyjny w Białymstoku podzielił prawidłowość tego rozstrzygnięcia, skutkiem czego wyrok ten stał się prawomocny z dniem 1 kwietnia 2009 roku. Sąd I instancji powołał się na przepisy art. 3a ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2009 roku oraz na stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z 26 maja 1999 roku, OSNP 2000, nr 15, poz. 598. W oparciu o ten przepis wywiódł, że decyzja Prezesa KRUS z dnia 12 czerwca 2009 roku, stwierdzająca ustanie od dnia 1 lipca 2009 roku ubezpieczenia społecznego rolników A. I. była prawidłowa. Z uwagi na to uznał, że składek opłaconych za I i II kwartał 2009 roku nie można uznać za nienależne, a żądanie ich zwrotu było nieuzasadnione. Sąd I instancji uznał również, że całkowicie bezzasadne były twierdzenia wnioskodawcy, że to on opłacił składki, ponieważ A. S. wykazała, że to ona wpłaciła składki oraz wносиła o ich zwrot i przekazanie na konto bankowe W. S.. Sąd Okręgowy zauważył również, że w sprawie sygn. VU 1489/09 A. S. domagała się zwrotu składek na swoją rzecz oraz podnosiła, że poniosła szkodę materialną z tytułu nienależnie opłaconych składek. Powołując się na przepis art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz decyzję Prezesa KRUS z dnia 4 lipca 2005 roku Sąd I instancji wywiódł, że do opłacania składek na ubezpieczenie A. I. byli zobowiązani A. S. i W. S.. Z uwagi na to, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy odwołanie oddalił.

Apelację od wyroku złożył A. I. Sądowi Okręgowemu zarzucił niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie oraz niewłaściwą ocenę dowodów, czym zdaniem skarżącego Sąd Okręgowy przekroczył granice swobodnej oceny dowodów. Apelujący podnosił, że ocena dowodów jest wręcz sprzeczna z zasadami współżycia społecznego oraz z wykładnią prawa. W uzasadnieniu apelacji podniósł, że uprawnienia do renty rolniczej nabył z dniem 15 października 2008 r., zatem przysługuje mu zwrot wpłaconych składek za okres przypadający po tym dniu. Wskazał również, że to on, a nie A. S., opłacał składki podlegające zwrotowi. W przeciwnym ustaleniu dopatrywał się natomiast naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. Sądowi Okręgowemu zarzucił też naruszenie art. 64 pkt 1, 2 i 3 oraz art. 69 Konstytucji RP. Z uwagi na to wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Okręgowemu lub rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w sprawie były dwa wątki podlegające ocenie. Jednym z nich była kwestia wskazania, kto rzeczywiście opłacił składkę i komu przysługuje ewentualny jej zwrot. Drugim była ocena, czy wpłacone za wnioskodawcę składki były należne. Niekorzystne dla odwołującego się przesądzenie drugiego z wymienionych aspektów sprawia, że rozważania na temat tego kto opłacił składki na ubezpieczenie społeczne rolników jest bezprzedmiotowe.

Sąd Apelacyjny podziela ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, że ubezpieczenie wnioskodawcy ustalo dopiero z dniem 30.06.2009 r. Za takim przyjęciem przemawia treść przepisu art. 3a ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2009 roku. Zgodnie z nim, jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę obowiązek ubezpieczenia ustaje z końcem kwartału, w którym wydana została decyzja, jednak nie wcześniej niż z końcem kwartału, w którym ubezpieczony nabył to prawo. Na aprobatę zasługuje pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w wyroku z dnia 26 maja 1999r., sygn. II UKN 672/98, OSNAPiUS 2000, nr 15, poz. 598, że o dacie ustania ubezpieczenia rolniczego, zgodnie z art. 3a

ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie decyduje data, od której ustalono prawo do emerytury lub renty, lecz data wydania decyzji przyznającej to świadczenie, w sytuacji, gdy świadczenie jest przyznane od dnia, w którym została wydana decyzja lub od daty wcześniejszej. W przedmiotowej sprawie było jasne, że decyzją z dnia 1 czerwca 2009 r., wykonującą wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1 kwietnia 2009 r. (w którym oddalono apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 11 grudnia 2008 r.), przyznano wnioskodawcy prawo do renty rolniczej. Znaczy to tyle, że zgodnie z przepisem art. 3a ust 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2009 r., decyzja organu rentowego z dnia 12 czerwca 2009 r. o ustaniu wobec wnioskodawcy ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 1 lipca 2009 r. była prawidłowa. W przedmiotowej sprawie ma to zasadnicze znaczenie. Uwzględniając, że ubezpieczenie wnioskodawcy trwało do 30 czerwca 2009 r. zrozumiałe staje się, że żądanie zgłoszone przez A. I. jest pozbawione podstawy prawnej. Nie można wnosić o zwrot składki za okres, w którym była ona należna. Na marginesie należy podnieść, że analogiczny pogląd prawny wyraził Sąd Okręgowy w Białymstoku w wyroku z dnia 12 października 2009 r. i Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 stycznia 2010 r., rozpoznając żądanie A. S. o zwrot składek opłaconych za wnioskodawcę za I i II kwartał 2009 r.

Przedstawiony powyżej pogląd prawny sprawia, że zarzuty zgłoszone w apelacji nie są trafne. Spór dotyczący tego kto wpłacił przedmiotowe składki do KRUS w tym stanie rzeczy nie ma znaczenia dla sprawy. W konsekwencji nie można Sądowi Okręgowemu skutecznie zarzucić, że nie wyjaśnił wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia. Podobnie należy ocenić obiekcje wnioskodawcy co do niewłaściwej oceny dowodów w sprawie. W konsekwencji za chybione należy uznać twierdzenie, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym naruszono przepis art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. Nie ma również podstaw, aby twierdzić, że Sąd pierwszej instancji naruszył art. 64 pkt 1, 2, 3 i art. 69 Konstytucji RP. W tym kontekście warto wskazać za Sądem Okręgowym, że zgodnie z przepisem art. 4 ust 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników składki na ubezpieczenie za domownika opłaca rolnik. Domownik nie jest zobowiązany do ponoszenia ciężarów ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że relacja ubezpieczeniowa, której beneficjentem był wnioskodawca, istniała między organem rentowym a A. S.. Zakładając, że opłacone składki za I i II kwartał 2009 pochodziły ze środków odwołującego się (przy dodatkowym założeniu, że chodzi o składki nienależne), to oczywiście jest, że ewentualnym adresatem roszczeń wnioskodawcy powinien być rolnik, a nie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Prawidłowość wyroku Sądu pierwszej instancji nie podlega także ocenie przez pryzmat art. 5 k.c. Zasady współżycia społecznego nie stanowią na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych podstawy do niezastosowania przepisu określającego sytuację prawną ubezpieczonego. Wnioskodawca pominął, że prawo to stanowi odrębną gałąź systemu prawnego, do której nie stosuje się rozwiązań znanych prawa cywilnemu. Uwaga ta sprawia, że niezasadne jest powoływanie się w apelacji na przepis art. 58 § 2 k.c.

W rezultacie Sąd Apelacyjny, nie podzielając argumentów zgłoszonych w apelacji, zgodnie z przepisem art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.